

Nr 197

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om premiering av visst frivilligt sparande, m. m.; given Stockholms slott den 23 oktober 1970.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogat förslag till lag om premiering av visst frivilligt sparande,

dels bifalla det förslag i övrigt, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås statlig premiering av frivilligt banksparande av överskjutande preliminär skatt enligt årets taxering. Fysisk person eller oskiftat dödsbo som, samtidigt med att skattebeloppet utkvitteras, sätter in beloppet helt eller delvis på ett särskilt premiesparkonto och låter beloppet stå inne till utgången av år 1971 föreslås få följande fördelar. För sparbelopp på högst 3 000 kr. utgår vid spartidens slut en sparpremie med 5 % på inestående medel. Sparpremien skall vara skattefri. Dessutom utgår på sparbelopp, för vilket rätt till sparpremie föreligger, ränta efter den högsta räntesats för inlåning som vederbörande bank tillämpar. Varje innehavare som har minst 100 kr. inestående på premiesparkonto får därjämte delta i två vinstutlottningar, en i juni och en i november eller december 1971. Utfallande vinster skall vara fria från lotterivinstskatt.

Förslag
till
Lag
om premiering av visst frivilligt sparande

Härigenom förordnas som följer.

1 §

Fysisk person eller oskiftat dödsbo som får överskjutande preliminär skatt enligt 1970 års taxering utbetald till sig och som senast den 1 februari 1971, samtidigt med att beloppet utkvitteras, sätter in beloppet eller del därav hos bank på ett för ändamålet upplagt premiesparkonto erhåller sparpremie av staten enligt denna lag.

Vid insättningen får skattebeloppet fyllas ut till närmast högre hela hundratal kronor.

Med bank avses i denna lag affärsbank, sparbank, postbanken samt centralkassa för jordbrukskredit.

2 §

Sparpremie utgår med fem procent av det sparbelopp som vid utgången av år 1971 fortfarande inestår på premiesparkontot. Sparpremie får åtnjutas på ett belopp av högst 3 000 kronor och skall av den bank där premiesparkontot är upplagt gottskrivas kontot så snart ske kan efter utgången av år 1971.

3 §

Bank äger av staten utfå sammanlagda beloppet av de sparpremier som har gottskrivits premiesparkonton hos banken enligt 2 §.

4 §

Sparpremie utgör ej skattepliktig inkomst vid taxering enligt kommunal-skattelagen (1928:370) och förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt.

5 §

På sparbelopp, för vilket rätt till sparpremie föreligger, skall utgå ränta efter den högsta räntesats för inlåning från allmänheten som i övrigt tillämpas av banken.

6 §

Den som har minst 100 kronor inestående på premiesparkonto har rätt att delta i två utlottningar av vinster under år 1971.

Lotteriet bekostas av statsverket. På utfallande vinst i lotteriet äger förordningen (1928:376) om särskild skatt å vissa lotterivinster ej tillämpning.

7 §

Rätten till sparpremie och deltagande i vinstutlottning går förlorad, om avtal träffats om överlåtelse eller pantsättning av premiesparkonto.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 23 oktober 1970.

Närvarande:

Ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, HOLMQVIST, ASPLING, SVEN-ERIC NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, WICKMAN, MOBERG, BENGTTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *premiering av visst frivilligt sparande* och anför.

Under detta år har vidtagits ett antal åtgärder som avsett att dämpa konsumenternas efterfrågan på varor och tjänster. Med hänsyn till att det alltjämt råder en överhettad atmosfär inom det ekonomiska livet bör dessa åtgärder kompletteras med vissa andra, som är ägnade att stimulera det frivilliga sparandet. Också på längre sikt skulle en ökning av det enskilda sparandet vara av betydelse som ett led i strävandena att möjliggöra en fortsatt hög investeringsaktivitet.

I detta sammanhang kommer i blickpunkten den utbetalning av överskjutande preliminär skatt som årligen sker under månaderna november—december. I år beräknas det belopp som skall utbetalas uppgå till i runt tal 2,6 miljarder kr. Det är självklart att utbetalningen av ett belopp av denna storleksordning kommer att i väsentlig mån öka efterfrågan och därmed inverka på samhällsekonomin, särskilt som det utbetalas före jultiden med dess allmänna köpbehov och tillgång till ledighet för utlandsresor m. m. I år får detta köpkraftstillskott ses också mot bakgrunden av att en höjning av mervärdeskatten träder i kraft vid årsskiftet, en omständighet som troligen kommer att öka allmänhetens benägenhet att snarast omsätta den återbetalda skatten i varor.

Den samhällsekonomiska situationen är sådan att en köprush som moms-höjningen kan förväntas medföra bör i möjligaste mån begränsas. Jag har övervägt olika åtgärder och funnit att en närliggande och lämplig form att möta en sådan påfrestning och samtidigt åstadkomma en stimulans av det enskilda sparandet är att staten på visst sätt premierar sparande som direkt härflyter från utbetalning av överskjutande preliminär skatt.

De huvudsakliga bestämmelserna om restitution av överskjutande preliminär skatt (ö-skatt) finns i 68 § uppbördsförordningen (1953: 272). Enligt

dessa skall länsstyrelsen skyndsamt ombesörja återbetalning av ö-skatt. Belopp under 10 kr. återbetalas inte. Ö-skatt kan hållas inne bl. a. för betalning av annan skatt och på grund av att höjning av taxeringen förväntas. På ö-skatt utgår enligt 69 § ränta med 7 % på det hela hundratal kronor som överstiger 1 000 kr. Enligt 70 § uppbördskungörelsen (1967: 626) skall ö-skatten tillställas den skattskyldige med återbetalningskort som fogas vid debetsedeln, om centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden (CFU) inte föreskriver annat. CFU har bestämt att belopp på 10 000 kr. eller mera skall utbetalas direkt av länsstyrelserna. Sådana utbetalningar görs från länsstyrelsernas postgirokonto med användande av utbetalningskort.

Återbetalningskort inlöses på postanstalt inom riket senast den 31 januari året efter taxeringsåret. Också affärsbanker, sparbanker och jordbrukskreditkassor inlöser återbetalningskort i likhet med vanliga postanvisningar och postgiroutbetalningskort.

Som nämnts utgör hela beloppet ö-skatt enligt årets taxering i runt tal 2,6 miljarder kr. Av följande uppställning framgår hur denna summa fördelar sig på antal skattskyldiga fysiska personer och dödsbon inom olika beloppskategorier och summa ö-skatt inom varje sådan kategori.

Kr. ö-skatt	Antal skattskyldiga (tusen)	Belopp (milj. kr.)
1— 499.....	1 247	295
500— 999	780	563
1 000—1 499.....	355	432
1 500—1 999.....	178	306
2 000—2 999.....	154	372
3 000—9 999.....	112	497
10 000—.....	7	132
Summa	2 833	2 597

Från de utgångspunkter som jag angett inledningsvis har inom finansdepartementet utarbetats förslag till premiering av frivilligt sparande av återbetald ö-skatt, vilket jag funnit mig böra förordda.

Det sparande, som enligt förslaget kan premieras, skall ha formen av insättning på bankkonto av återbetald ö-skatt — jämte eventuell ränta — enligt årets taxering. Endast fysiska personer och oskiftade dödsbon omfattas av förslaget. Insättning måste ske i direkt samband med att skattebeloppet inlöses på postanstalt eller bankkontor mot återbetalningskort eller utbetalningskort från länsstyrelse. Den skall göras på ett särskilt upplagt konto, benämnt premiesparkonto. Insättning kan ske t. o. m. den 1 februari 1971, dvs. den tidpunkt när återbetalningskortens giltighet upphör. Vid insättningen, som kan avse hela skattebeloppet eller del därav, har insättaren rätt att av andra medel fylla ut beloppet till närmast högre hela hundratal kronor.

Sparpremie skall utgå med 5 % av det belopp som fortfarande står inne på premiesparkontot vid utgången av år 1971. Högst ett belopp av 3 000 kr. kan komma i fråga för premiering. De innestående medlen skall inte vara spärrade. Men vid uttag före utgången av år 1971 går spararen miste om sparpremien för det uttagna beloppet och får dessutom vidkännas viss räntereduktion. Sparpremie som tillfaller spararen utbetalas av statsverket till vederbörande bank efter nämnda tidpunkt. Sparpremie skall inte vara skattepliktig inkomst.

På sparbeloppet skall ränta utgå. Varje bank skall vara skyldig att för det premierade sparandet tillämpa den högsta räntesats, som gäller i banken för inlåning från allmänheten, dvs. f. n. 7 1/2 %. Räntan skall givetvis inte vara bunden.

Den som är ansluten till premiesparandet och har minst 100 kr. innestående på premiesparkonto skall ha rätt att delta i två av statsverket bekostade vinstutlottningar, den ena i juni och den andra i november eller december 1971. Vinstchanserna i lotteriet skall såvitt gäller högvinster stå i förhållande till det antal hela hundrakronorsbelopp som står inne på deltagarens premiesparkonto en viss dag före dragningstillfället och det totala beloppet av sådana hundrakronorsandelar på samtliga premiesparkonton. Högsta antalet sådana andelar per premiesparkonto skall vara trettio. På utfallande vinst skall lotterivinstskatt ej utgå.

Rätten till sparpremie och deltagande i vinstutlottning går förlorad om kontot överlåtes eller pantsättes.

Efter denna översiktliga redogörelse skall jag något beröra vissa punkter i förslaget.

Vad först angår formen för det sparande som skall premieras innebär förslaget som framgått av det nyss sagda att premieringen begränsas till banksparande. Med hänsyn till den teknik som föreslås för uppläggning av premiesparkonto och deltagande i vinstutlottning är andra former än sparande i bank uteslutna. Med begreppet bank avses i detta sammanhang affärsbank, sparbank, postbanken och centralkassa för jordbrukskredit. Jag har övervägt att inbegripa också KF:s och HSB:s sparkassor. Dessa kassors rörelse avser emellertid inte inlåning från allmänheten utan från organisationernas medlemmar. Dessa sparinstitut är inte anknutna till det offentliga på samma sätt som bankerna som är underkastade en ingående tillsyn från bankinspektionens sida. Efterlevnaden av författningsbestämmelser om det här förordade sparsystemet kommer enligt gällande instruktion att åvila inspektionen. Med hänsyn till det anförda bör kretsen av sparinstitut som skall medverka vid premiesparandet enligt min mening inte lämpligen vidgas till att omfatta andra institut än banker.

Det system som jag har skisserat innebär i förhållandet mellan spararen och banken att sparmedlen kommer att behandlas enligt de regler som gäller för medel insatta på kapitalräkning med 12 månaders uppsägning. Spa-

raren skall dock alltid ha rätt att mot viss räntereducering få göra uttag på kontot utan föregående uppsägning. Vid beräkning av sparpremie enligt 2 § bör ränta som banken gottskrivit insättaren för år 1971 inte få inräknas i sparbeloppet. Däremot bör eventuell räntegottgörelse per den 31 december 1970 få ingå i sparbeloppet och utgöra underlag för beräkning av sparpremie och deltagande i lotteriet.

Det föreslagna maximibeloppet på 3 000 kr., som kan komma i fråga för premiering, har valts med hänsyn dels till att den väsentliga delen, ca 80 %, av det totala beloppet ö-skatt ligger under denna gräns dels till att ett högre maximum knappast kan komma i fråga bl. a. med hänsyn till statens kostnader för sparpremiering och vinstutlottning.

I fråga om vinstutlottningen bör denna anordnas i nära anslutning till redan prövade former. Jag syftar härvid på det rapportsystem som redan finns för utlottning av vinster på insättarkonton anslutna till allmänna lönsparandet och ungdomens lönsparande. Dessa vinstutlottningar administreras av riksgäldskontoret. I det nu föreslagna premiesparandet bör det åligga bankerna att på sätt och tid som riksgäldskontoret föreskriver tillställa kontoret uppgifter om personnummer på de personer som innehar premiesparkonton, kontonummer jämte uppgift om på varje konto innestående sparbelopp. I syfte att förenkla administrationen av lotteriet bör enligt min mening lotterivinstskatt på utgående vinster vara avräknad redan innan vinstplanerna upprättas. Jag har beräknat att 6 % av det sammanlagda belopp som kommer att sättas in på premiesparkonton skall förslå till täckande av kostnaderna för vinstutlottning, administration och lotterivinstskatt. Härav hänför sig 0,3 % till administration och 1,7 % till lotterivinstskatt. Vinstplanerna bör sålunda upprättas efter principen att ca 4 % av det sammanlagda beloppet av innestående sparmedel skall täcka vinstbeloppen i båda vinstutlottningarna. När vinstplanerna upprättas bör åtminstone någon vinst på ett högt belopp tas med i vardera utlottningen.

Sammanfattningsvis innebär de förmåner som utgår till den som låter sin ö-skatt eller del därav stå inne minst till utgången av år 1971 enligt förslaget högsta inlåningsränta från banken, en skattefri statlig sparpremie på 5 % samt rätt att delta i två av staten bekostade vinstutlottningar med förhållandevis generösa vinstchanser och frihet från lotterivinstskatt på utfallande vinst. Förmånerna synes mig vara så pass väl tilltagna att de bör kunna få en påtaglig sparstimulerande verkan.

Administrationn av det föreslagna premiesparandet bör handhas av fullmäktige i riksgäldskontoret. På fullmäktige bör bl. a. ankomma att bestämma vinstplaner, anordna dragningar samt föranstalta om utbetalning av vinster och sparpremier.

För en uppskattning av statens kostnader för det förordade premierings-systemet saknas praktiskt taget hållpunkter. Vad jag här föreslagit skiljer sig i flera avseenden från liknande försök som gjorts under åren 1955—

1957 (jfr prop. 1955: 193, 1956: 189 och 1957: 181). Om exempelvis ett sparbelopp på totalt 1 miljard kr. skulle fångas upp i det nu föreslagna systemet skulle sparpremierna sammanlagt kosta statskassan 50 milj. kr., medan vinstutlottningen skulle dra en kostnad av 40 milj. kr. Att premiesparandet skall få denna omfattning kan med hänsyn till de förmåner som erbjuds spararna inte hållas för osannolikt. I fråga om medelsanvisning för ändamålet ämnar jag återkomma i annat sammanhang. De administrationskostnader exempelvis i form av reklamkostnader som kan uppkomma innan medel kommer att finnas tillgängliga torde riksgäldskontoret kunna förskottera.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

dels antaga inom finansdepartementet upprättat förslag till lag om premiering av visst frivilligt sparande,

dels uppdraga åt fullmäktige i riksgäldskontoret att handha administrationen av det föreslagna premiesparandet och anordna vinstutlottning efter i huvudsak de riktlinjer som jag förordat.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Britta Gyllensten